

PO
PREIZKUŠENI
POTI
HUMORJA
STR. 3

BLAJŽENE
ROKE
STR. 4

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. aprila 2004 ☼ Leto XIV, št. 8

Materinski dan

Prvo nedeljo maja povežemo rože ljubezni v šopek ter jih z drhtečimi rokami, s hvaležnostjo v srcu izročimo tistemu človeku, kateremu se imamo zahvaliti za največje darilo, za življenje. Zahvalimo se materi, da nas ima rada, da vedno lahko računamo na njeno pomoč, da varuje naše sanje, zahvalimo se ji, da je med boleznijo bila ob naši postelji, nas skrbno, nesebično negovala in molila za nas, dokler nismo ozdraveli. Niti tega ne pričakujemo od nas, da bi voščili na ta dan, toda neizmerno veselje se odraža na njenem utrujenem obrazu, če to kljub temu storimo.

Od časa do časa naše misli zaidejo v nezaželjeno smer. Z veliko žalostjo v srcu ugotavljamo, da bomo enkrat morali obstati ob krsti matere, ker je pač takšen življenjski red, in premišljujemo o tem, ali bomo to lahko storili, ne da bi se duševno zlomili. Žal, verjetnost za to je majhna. Zakaj je življenje tako paradoksalno? Naša mati nam je dala življenje, stala je pri naši zibelki. Mi moramo enkrat obstati pri njeni krsti, mi jo bomo pokopali, če bog ne bo odločil drugače. Razumno sprejemamo to dejstvo, toda srce se upre, ne more sprejeti te neusmiljene stvarnosti. V teh svečanih trenutkih nam

šinejo v glave tudi stvari, ki nam posredno priklicajo mater v spomin. Ona je prva, ki jo otrok nagovori, mama je prva beseda, ki se jo otrok v življenju nauči izgovoriti, toda tudi ostale besede se dolgo časa učijo od nje. Z velikim potrpljenjem in ljubeznijo posreduje prve besede svojemu otroku, prva spoznanja o maternem jeziku in o svetu. Matrike se imenujejo tiste knjige, v katere o naših svojcih zapišejo vse življenjsko važne dogodke, sveta mati cerkev nam nudi tolažbo in upanje, ko nam življenje zapade v krizo.

Ni nam vsem dano, da na ta lep, žalosten dan lahko pozdravimo svoje matere. Dosti nas je takšnih, ki si želimo v bolečo tišino pokopališča, da za kratek čas s spoštovanjem obstanemo ob njenem grobu, da v vrtu miru poiščemo zavetje za dušo ali z grenkimi solzami zalijemo njeno orumenelo sliko ter se na krilih spominov pomudimo za kratek čas pri njej, obujamo spomine na njeno obdelano podobo. Morda matere niti ne umrejo, temveč živijo dalje v naših srcih, nas s svojimi duhovnimi rokami varujejo pred vsemi nevarnostmi, ki nas ogrožajo.

V njen spomin

Kot skala mogočna teži mi srce
Ta dan svečan v mesecu maju,
Grenke solze mi po licu teko,
Ko obstanem ob maternem grobu.

Duševna grenkoba, ta žalost brezmejna
Za hip mi iz misli mučilnih izgine,
V sanjah zmedenih obujam nekdanje,
Burne mladosti najlepše spomine.

Daleč mi misli v preteklost lete,
Žarek tajinstven blešči mi v duši,
V sijaju bledotne skrivnosti bleščeče
Pojavi se strastno pogrešana mati.

Nasproti po mostu nebeškem prihaja,
Iz fantazije po milosti božji sprednem,
Od onstran ljudem tvorjenih meja,

Da uteha srce ključočo bolezen.
Daleč, oh daleč si ti zdaj od mene,
Tvoj dom je skrivnostno veselje,
Na krilih spominov napotim se k tebi,
Da obrišeš z obraza mi grenke solze.

Iztegnem k njej trepetave roke,
Obraz ji v svitu jutranjem blešči,
V boleči tišini svetlobe srebrne
Njen davno pogrešani glas zadoni.

Nemirno stojim v tej lažni svetlobi,
Njen glas onemel je pred dolgimi leti...
Iz sanj buditi se mesto začne
In glas njen zvencež naenkrat zamre.

Ko iluzijo stvarnost grenka premaga,
Ko povrnem nazaj se v zemeljski raj,
Umirjena duša življenja lepote uživa
Na nedrih tišine slavnostnega dneva.

(se nadaljuje na 2. strani)

Brez petih ministrov: za nekatere normalno, za druge vladna kriza

Ne zgodi se ravno pogosto, da bi moral predsednik vlade poiskati in nadomestiti nekakr pet ministrov. To se dogaja prav zdaj v Sloveniji, ko ima premier Anton Rop pred državnim zborom (parlamentom) kar pet imen za toliko ministrskih resorjev. Po oceni vladajoče koalicije to ni nič nenavadnega, po oceni opozicije, kjer prednjačita Slovenska demokratska stranka Janeza Janše in Nova Slovenija dr. Andreja Bajuka, pa gre za vladno krizo ali z drugimi besedami, sedanja vlada bi morala odstopiti, državni zbor pa razpisati predčasne parlamentarne volitve, najbolje in z najmanj stroški na dan (13. junij), ko bodo v Sloveniji glasovali za poslance v Evropski parlament. Ob pet ministrov je Slovenija zaradi odhoda ministra za ev-

ropske zadeve v Bruselj, kjer je dr. Janez Potočnik postal komisar za širitev Evropske unije; ministrica za gospodarstvo, dr. Tea Petrin je dobila ugodno ponudbo v diplomaciji; zгода treh ministrov iz vrst Slovenske ljudske stranke dr. Janeza Podobnika se je končala, ko so poslanci te stranke podprli interpelacijo dveh ministrov iz vladajoče koalicije, in sicer notranjega ministra dr. Rada Bohinca (ki se ni izkazal do Porabja in Goričkega, da bi zagotovil neprekinjeno odprte mejne prehode po 1. maju, opomba pisca) in ministra za zdravje, dr. Dušana Kebra. Premier Anton Rop (Liberalna demokracija Slovenije) je ocenil, da je Slovenska ljudska stranka s tem kršila koalicijsko pogodbo in jo izključil iz vlade, ministrom pa ponudil

v presojo, ali ostanejo ali odstopijo. Jakob Presečnik za promet, Franci But za kmetijstvo in Ivo Bizjak za pravosodje so se nasmejani pred televizijskimi kamerami odrekli svojim ministrskim foteljem in so zdaj ministri v odstopu. Novi ministri bodo (naj bi) postali: dr. Matej Lahovnik za gospodarstvo (če bo dobil dovolj glasov, bo z 32. leti eden najmlajših, če ne najmlajši slovenski minister, star približno toliko kot dr. Ernest Petrič, zdaj slovenski veleposlanik na Dunaju, ki je bil minister v vladi Staneta Kavčiča, ki so ga zaradi demokratičnih načel tedanje jugoslovanske oblasti zamenjale); Milan M. Cvikl pa za evropske zadeve, dr. Marko Pavliha za promet, dr. Milan Pogačnik za kmetijstvo in Zdenka Cerar za pravosodje. Opozicija

ne bi bila to, kar je in mora biti (?), če premierovih predlogov ne bi kritično ocenjevala, pri kandidatki za pravosodje se je opoziciji pridružil zunanji minister dr. Dimitrij Rupel (LDS), ki je poslancem državnega zbora poslal pismo, v katerem ocenjuje, da Zdenka Cerar po njegovem mnenju ni primerna kandidatka za pravosodno ministrico. Dimitrij Rupel meni, da je Cerarjeva, kot generalna državna tožilka, pogostoravnala v nasprotju z deklarirano neodvisnostjo pravosodja. Isti dan, ko so poslanci dobili Ruplovo pismo, je dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo, ki je sodeloval v oddaji Televizije Slovenija Pod žarometom, v imenu Liberalne demokracije dejal, da je minister uzel, ker je ministrica z njim ravnala kot

ravna sicer z državljani Slovenije in nekoliko cinično dodal, da tudi sicer zunanji minister rad piše pisma. Če drugega ne, je dr. Rupel, član najmočnejše LDS, vnesel nekaj živahnosti v čas, preden bo Slovenija imela celotno ministrsko ekipo. Ko boste brali članek, se to še ne bo zgodilo, bo pa slovenska vlada delovala normalno po lastnih zagotovilih in okrnjeno po mnenju opozicije, v resnici ne bo nič dramatičnega, ampak nekaj „že videne-ga.“ Ali drugače: parlamentarne volitve bodo tedaj, kot to želi največja stranka, torej oktobra, ministre pa bodo (zagotovo) izvolili mnogo prej in brez (vladne) krize v Sloveniji.

eR

Pogovor z župani – Pot do hitrejšega razvoja

Slovenski generalni konzul v Monostru Marko Sotlar je 1. aprila (kljub datumu, z zelo resnim namenom) organiziral pogovor med goričkimi in porabskimi župani ter s predsednikoma Državne slovenske samouprave in Zveze Slovencev. Na pogovor je prišlo pet goričkih in toliko porabskih županov. Namen generalnega konzula je preprost in namera prav zato težje uresničljiv: sodelovanje ob meji dvigniti na višjo raven, zlasti pa izkoristiti danosti, ki jih daje prostor ob meji in ki bodo ob polnopravnem članstvu Slovenije in Madžarske v Evropski uniji.

Porabje in Goričko ima vrsto stičnih točk, ki bi jih kazalo uporabiti za hitrejši razvoj ob meji, za dvig gospodarske in kulturne ravni manj razvitih območij. Preseči bi kazalo zaostajanje pri finančnih možnostih, ki so na voljo in še bodo v Evropski uniji. Na neuspešnost pri tem so opozarjali tako župani kot Martin Ropoš, ki ocenjuje, da so v

bližnjem Oršegu uspešnejši pri pridobivanju denarja kot v Porabju, ki ravno tako sodi v naravni in krajinski park Raab - Goričko - Oršeg. Kar vrsta področij je, kjer bi lahko storili več, denimo v

bili kritični do nespoštovanja želja v Porabju in na Goričkem, da bi bila prehoda Gornji Senik-Martinje in Verica-Čepinci odprta neprekinjeno. Župani so zelo ugodno oce-

turizmu, kjer je v skupne namene neizkoriščen števansko-vški hotel Apát; zaživela (še) ni turistična in kulturna pot med Prekmurjem in Porabjem in še in še. Tudi cesta, ki bo neposredno ob meji povezala Gornji Senik in Verico, bo prispevala k boljšemu obisku v Porabju in na Goričkem. Na sestanku so

nili pobudo generalnega konzula in pričakujejo, da ne bo ostalo niti pri prvem pogovoru niti zgolj pri besedah in dobrih željah, ampak pričakujejo tudi konkretne rezultate. Zato dogovor, da se bodo sestajali vsak mesec in se pogovarjali o konkretni in aktualni temi.

Berite PORABJE

(nadaljevanje s 1. strani) Mati je najbolj popolna ženska med ženami, je tudi najlepša med njimi, pa tudi najmočnejša, kajti še na smrtni postelji, ko se bojuje s smrtjo, še takrat najde dovolj moči, da skrbi za nas, nam zaskrbljena daje popotnico ter nam tako pomaga hoditi po pravi poti, nam daje s tem držo za vse življenje. In potem mati odide. Odhajajo tiho, neopazno, kakor odhajajo po navadi matere, in pustijo odprte rane za sabo v naših zlomljenih srcih. Preden se odpravijo na brezkončno pot, z dolgim, zaspanim pogledom skušajo ohraniti našo podobo za vekomaj v spominu, kakor tudi mi skušamo večkrat v mislih ohraniti podobo matere v eni ali drugi življenjski situaciji z namenom, naj se ta njena podoba pojavi pred nami, ko nje več ne bo in bomo hoteli obuditi spomin nanjo.

Na svetu ni ničesar, kar bi lahko nadomestilo materinsko ljubezen, drago materinsko srce. Kako velika je ta ljubezen v resnici, bomo lahko resnično doumeli le takrat, ko mater zgubimo.

Danes praznujejo materinski dan po celem svetu. Če bi, spoštovani bralec, lahko bil deležen tiste radosti, da na ta dan še lahko stopi pred svojo drago mater in se ji zahvali za vse njene dobrote, naj ne zamudi te priložnosti, kajti njen radosten obraz, lesketajoč se od solz radosti, bo lahko ohranil med svojimi najlepšimi spomini. Toda če tega z mano vred ne more več storiti, naj gre na pokopališče, naj položi rožo spominjanja na njen grob ter izrazi svojo zahvalo v molitvi k bogu. Če bo z iskrenim srcem močno veroval, bo njegova mati to sporočilo tudi uslišala.

Suzana Guoth

Števanovci: premiera gledališke skupine Veseli pajdaši

Po preizkušeni poti humorja

Od leta 2001, natančno od 16. aprila, imam velikonočni ponedeljek rezerviran za ogled gledališke premiere v Števanovcih. Ko sem prvič prišel v Števanovce in potlej prihajal in prihajam četrto desetletje, se je v tej porabski vasi marsikaj spremenjalo in spremenilo. Mišlim seveda na kulturno in s

V spremni besedi za Trnovopout je Jože Ternar, tedaj urednik pri Pomurski založbi v Murski Soboti, napisal: „V zgodbah, ki nam jih pripoveduje, nastopajo preprosti „mali“ ljudje iz njene rodne pokrajine, vse od krškega, občutljivega otroštva, prek mladostnega odrasčanja, zorenja in formiranja

viji - Na sodišču je razdeljen v tri dele; v prvem je zaplet povzročila krava, ki je pomulila nekaj šopov trave na sosedovem travniku; sosed se s tem noče sprijazniti, zato zaplet pripelje na sodišče; v drugem delu nastanejo težave zaradi neke vrste ozmerjanja, medtem ko v tretjem poizkušajo najti in določiti očeta komaj rojenemu otroku.

Za to, da bi ustvarila humoren učinek, avtorica v vsakdanje zgodbe postavi manj običajne priimke. Denimo: Ivan Kupica, Štefan Glaž, Mikloš Kokot, Duduka Preluknjana, Lujza Naklajena, Peter Pritepen, Iluška Rada, Lujzek Flajns, Gusti Kukula in Albina Mula. Značilnost števanovskih gledaliških nastopov je tudi v tem, da ženske igrarajo moške like. Razen Ladislava Kovača so nastopale samo ženske. Odgovor, zakaj tako, je, da to za komedije ni nič posebnega, del pojasnila pa nemara tiči tudi v dejstvu, da je moške nekoliko težje pritegniti k sodelovanju na odru, čeprav to ne bi bilo nemogoče tudi v Števanovcih.

Izkušnje govorijo, da je na premierah največ zadrževanja med igralci, ki ob tem, kako nastopajo na odru razmišljajo še, kako jih gleda in ocenjuje (domače) občinstvo. Po kriterijih, prilagojenih možnostim in okoliščinam, v katerih so pripravljali in postavili na oder najnovejše delo Števanovčani, bi rekel, da so že na premieri prestopili večino začetnih zadrževanj in dovolj sproščeno odigrali vloge, v primerjavi z lansko premiero, pri kateri je bilo več treme kot pri letošnji komediji.

Vsakdanje zgodbe, ki se plečejo na podeželju, pa naj bo to zaplet zaradi škode, ki to pravzaprav ni; ozmerjanje, ki si ne zasluži sodišča ali nepriznavanje očetovstva, so bile pogosto tudi na odrih

slovenskih ljubiteljskih gledaliških skupin. In zmeraj tudi lepo sprejete med obiskovalci. Enako velja za Števanovce, kjer govorijo na odru svoje narečje, vsebina pa je univerzalna, ne glede na jezik. Kdor si domišlja, da se na podeželju tudi zdaj ne dogaja nič zanimivega, literarno privlačnega, se krepko moti oziroma ne pozna razmer. Le med ljudi je treba, se z njimi družiti in jim biti enak. To je lastnost, ki jo ima porabska

mislek to, s čimer sem sklenil lansko reportažo o njihovi premieri v oddaji Sotočje Radia Slovenija, kjer sem povedal: „Prav za konec pa zelo dobrohoten namig: tako pri tekstu kot pri igri bi kazalo pri naslednjem delu poprositi za nasvet ustreznega strokovnjaka.“ Enako mislim tudi po letošnji premieri. Že zaradi (upravičenih) pričakovanj ob peti premieri aprila 2005 se kaže posebej potruditi in pri sluhnitih priznanemu avtorju

kulturo povezano dogajanje, spremljano z novinarskega zornega kota. Ali bolj neposredno, kar vrsto let je bilo v Števanovcih bogato kulturno življenje, ki je potlej zamrlo in se zopet narahlo zbudilo z začetkom prepevanja ljudskih pevk, nadaljevalo s prvo premiero gledališke skupine in tako naprej, do šolskih pevskih in folklorne skupine, ter vrste zanimivih, enkratnih prireditev Društva za lepšo ves.

Kot je mejnik začetek prepevanja ljudskih pevk pred enajstimi leti, predstavlja zelo važno novost prva premiera ljubiteljske gledališke skupine z igrarjavo porabske ljudske pisateljice Irene Barber Če je glava nora, telo dosta trpi - Ob neumni glavi trpi telo. Avtorica, do tedaj bolj znana po kratkih zgodbah, ki so bile objavljene v samostojni knjigi Trnova paut leta 1993 in v naslednji knjigi Življenje je kratko 1998, se je odločila pisati tudi za gledališče. Tako so, pravi, želeli in želijo v Števanovcih.

osebnosti, do zrelih, ustvarjalnih in visokih starostnih let, ko se človek s trpko vdanostjo poslavlja od siromašnega življenja...”

Zakaj navedek? Zato, ker so podobni junaki v gledaliških delih od omenjenega prvega do drugega (2002): Tou nej istina - To ni res, lanskega Nikdar več nej - Nikoli več in letošnjega Na biroviji - Na sodišču. Razlika vsekoli je, da je v dramskih besedilih več humorja in vedrine; na odru delujejo bolj sproščeno, sicer pa osebe in situacije (lahko) prepoznavamo iz vsakdanjega življenja.

Premiero komedije Na biroviji - Na sodišču (z dvema od treh dejanj se je skupina predstavila v Murski Soboti), si je ogledalo rekordno število obiskovalcev iz Porabja in Prekmurja. Pod režiserskim vodstvom Ladislava Kovača so nastopili ali točneje nastopile Berta Dončec, Marijana Fodor, Marija Kosar, Aniko Kovač, Elizabeta Nemet in Irena Svetec.

Tekst za komedijo Na biro-

ljudska pisateljica Irena Barber; jo dokazuje in potrjuje v svojem pisanju, bodisi za knjige ali za na oder. Zato tudi nima težav z jezikom, domačim narečjem, v katerem je mogoče opisati zgodbe iz vsakdanjega življenja.

Ker nisem pogledal v kalendar za leto 2005, ne vem, katerega aprila bo velikonočni ponedeljek, imam pa rezerviran ta dan za obisk in ogled pete in prve jubilejne gledališke premiere v Števanovcih (Če? ampak to pustimo za „konec“). Kot smo slišali od vsestransko aktivnega Lacija Kovača, že načrtujejo peto igrarjavo, s sedanjo pa bodo do tedaj nastopali doma in v Prekmurju, konec prejšnjega tedna so sodelovali tudi na srečanju narodnostnih gledaliških skupin v Budimpešti.

Zelo dobronamerno bi avtorici Ireni Barber in režiserju Laciju Kovaču ponudil v pre-

rju dramskih besedil in poklicnemu režiserju in ju poprositi za nasvet, tako glede dialoga (ne vsebine dela) kakor igre, nastopa na odru. Tudi na (slovenskih) poklicnih in ljubiteljskih odrih je nastanek gledališkega dela skupinsko zastavljeno delo, kjer sodeluje več strokovnjakov po načelu, da več ljudi več ve ali da ni nikoli tako dobro, da ne bi lahko bilo boljše. Z letošnje premieri v Števanovcih sem odšel prijetno sproščen, za jubilejno želim, da bo (še) boljša tudi zato, ker so sodelujoči doslej dokazali, da so sposobni za ustvarjanje dobre in sproščujoče gledališke igre, da so pripravljeni ure in ure vaditi samostojno in na odru, v zadovoljstvo obiskovalcev, ki jih ne manjka, pa naj nastopajo v Porabju ali gostujejo v Sloveniji, zlasti v Prekmurju.

eR

OD SLOVENIJE...

Bo o meji odločala arbitraž?

Na prvem uradnem obisku v Sloveniji je bil hrvaški zunanji minister Miomir Žužul, ki so ga ob gostitelju Dimitriju Ruplu sprejeli vsi najvišji predstavniki države - predsednik državnega zbora Borut Pahor, premier Anton Rop in predsednik republike Janez Drnovšek. Zasebno se je sešel tudi z odhajajočim slovenskim metropolitom in ljubljanskim nadškofom Francem Rodeom, da bi mu izrazil svoje spoštovanje. Ministra Žužul in Rupel sta na skupni novinarski konferenci sporočila, da bosta državi reševanje odprtega vprašanja meje prepustila arbitraži, da se bo tristranskim pogovorom o jurisdikciji na Jadranu po 1. maju pridružila Evropska komisija, pa tudi, da bo nov hrvaški veleposlanik v Sloveniji profesionalni diplomat Mario Nobilo.

Palestinski zunanji minister obiskal Slovenijo

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je na prvem delovnem obisku v Sloveniji gostil palestinskega zunanjega ministra Nabila Šata. Ministra sta pogovore, na katerih sta govorila predvsem o možnostih za rešitev izraelsko-palestinske krize, ocenila kot dobre in produktivne. Kot je povedal Rupel, si Slovenija želi, da bi se ta kriza čimprej pozitivno iztekla, zato je potrebno izstopiti iz kroga nasilja in uresničiti določila bližnjevzhodnega časovnega načrta. Šat pa je poudaril, da morata obe sprti strani na poti do miru položiti orožje in doseči simultano premirje. Šat, ki se je srečal tudi s predsednikom republike Janezom Drnovškom, je Rupla in Drnovška povabil na obisk palestinskih ozemelj.

Skupščina Želzne županije (Vas Megyei Közgyűlés) vsakšno leto 15. marca udeleži vo priznanje „Spominski plaketa Avgusta Pavla“ tašnim lidam, steri so na kulturnom področji dosta včiniili za svoj narod, svojo manjšino. Letos je tau priznanje dobila pri Porabski Slovencaj **Ana Unti** s Traušča, rojena na Gorenjom Seniki, stero je predlagala Slovenska zveza.

Ana Unti s spominsko plaketo Avgusta Pavla.

Sto pozna nji, leko vej, ka so si oni tau že davnik zaslojžili. Dugi lejt spejvajo v več skupinaj. V Porabji nejga tašne domanje pesmi, stero bi oni nej vedli spejvati. Ne poznajo trójda. Najbola so pa ijršnji po tejm, ka v Porabji najlepše pa največefe papirnatí rauž, púšlov vejo redti. Delo njivi rauk zvójn Porabja, Szombathelya, Mosonmagyaróvára poznajo že v dosti mestaj v Sloveniji. Dosta turistov iz Slovenije ma njive rauže, púšle za spomin iz Porabja. Na porabskom borovom gostúvanji so oni ravnali, vónajšli pa vodili delo vsej žensk, stero so pomagale mnaugo rauž, púšlov, lancov, kurin naprajti, naj ške bola ijršnja postane ta šega.

• *Ana Unti, vi ste se v srečnoj vóri narodili, ka takšen dober glas mate, ka se lidge narejkte leko hvalimo s takšnim.*

„Ge sam na Gorenjom Seni-

ki gor rasla. Tisto rejč sam se navčila, kak na Gorenjom Seniki gučijo pa samo tak znam gučati. Pa tam sam se navčila spejvati tó. Tak spejvam, kak so stare babice spejvale, gda so kukarco pa gošćice lúpale. Ge sam vseposedik navzauči bila, sam spejvala vsikdar rada.“

• *Vi ste tau brž vóponójcali, ka dober glas mate. Glas ste nikdar nej šparali zase. Gda ste začnili drúgim spejvati?*

„Vej pa v šauli. Boros Ana nas je včila spejvati. Te so tam že name vóodabrali, ka sam ge dober glas mejla. Cejli čas, ka sam v šaulo ojdla, sam spejvala v mlašečom zbori. No te, gda sam že velka gratala, sam se oženila, mlajša mejla, sam nej mogla spejvat ojditi. Gda so mlajši gor zrasli, te sam dugi-dugi lejt pri Korpci spejvala.“

• *Varaške ženske, stero so lanjsko leto svetile svojo desetletno delo, so z vašo pomočjav začnile spejvati. Prvi stopaj ste vi napravili z njimi.*

„Ja, gda sam ge v penzijo prišla, sam te vkúper pobrala takšne ženske, ka so baugši glas mele, ka mo mi penzionisti tó kaj spejvali. Ojdli smo k Aranki Schwarzcz pa smo se kaj včili. Ge sam pesmi znala, samo se nji nej znala navčiti. Doj sam njim napisala pesmi. One so spejvale na tenki, ge sam pa sama po starom spejvala. Tau zato nej šlau. Zatok sam te poumácz prosila, naj nekaj pomagá, ka s tej žensk bau nika.“

• *Od 1994. leta mau pa odite spejvat k števanovskim ženskam, stero vaš glas fejs nójcajo. Tau so za vas nej mali trójdi. Brodim, ka sami leko najbola vpamet vzemete, poznate, kak vas poštojavajo, rade majo zatau števanoske ženske.*

Blajžene roke

„Ja, ge sam tau na pamet vzela. Če me nika ne boli, ge rada dem. Gda tisti cajt kauli pride, srejda, ka trbej titi, baug vari, naj bi mogla doma ostati. Mujs titi, mujs malo spejvati.“

• *Prajli ste, ka ste se največ pesmi v svoji mlašeči lejtaj navčili. Kak tau, ka na vse pesmi vardjate? Tau nede vó s človekove glave?*

„Tau, ka sam se v mali lejtaj navčila, tau ge ne morem pozabiti. Liki ka se zdaj trbej navčiti, se navčim pa en-dva kedna znam, depa vó z glave odide. Vej pa kaj tau staro sam tó ta pozabila, depa ške gnesden kaj taše naprej pride, ka sam ške nej spejvale drúgim. Zdjaj tó mam dvej-tri taše pesmi, ka eške niške ne vej.“

Na 5. obletnici Slovenskoga doma v Monoštri.

• *Zvójn spejvanja ste vi ijršnji po tejm, ka dostafele papirnatí rauž, púšlov vejte redti. Vi na tau trno dostate, ka najlepau vógle-dajo, lejpo formo majo.*

„Ge strašno rada redim rauže. Tau me veseli. Gdekolí, v

gračenki ali na sožzati vidim kašno raužo, ge tisto napravim. Leko je trnova rauža, margareta, narcis, tulipan, leko je kašnakoli. Vej pa raužo vidim pa papire tak zrejšem vó. Papir se da popravlat, kak škem. S srca rada vsikšoma pokažem tó. Samo eno je baja, raužo brš naprajti ne more. Tú cajt trbej. Pau dneva je nika nej. Tú pickati trbej. Šumistji llluš iz Števanovec je dostakart prišla, do paunauči sva redle. Müve sva se navčile. Velke rauže leko brž napravi, depa drauvne nej. Od toga lepšoga dela vejn ranč nega.“

Mi bi trno radi bili, če bi se bar par mlajšov, mladi leko navčilo rauže redit. Za tau lejpo mešterijo se mi odrasli

moramo brigati, naj nam ške dugo gora ostane. Pri tejm do nam pa najbola na pomauč Ana Unti. Zelimo njim dobro zdravdje, dobro volo pa lejpo, dugo, mirno živiljenje.

Klara Fodor

PREDSTAVNIKI ROMSKE SKUPNOSTI PRI DRNOVŠKU

Predsednik države Janez Drnovšek je ob svetovnem dnevu Romov sprejel predstavnike Zveze Romov Slovenije. Pogovora se je poleg predsednika Zveze Romov Slovenije Jožka Horvata Muca, predsednika Svetiškega foruma pri Zvezi Romov Slovenije Slavka Cenerja ter članov zveze Ota Baranje, Fatmirja Bećirija in Toneta Hudorovaca udeležil še direktor vladnega urada za narodnosti Janez Obreza. Horvat je Drnovšku uvodoma predstavil problematiko reševanja osnovnih življenjskih in bivalnih razmer slovenskih Romov, sprejem pri predsedniku države pa je ocenil kot dokaz, da ima država visoko razumevanje do romske skupnosti in njenih težav.

Osem desetletij Jožeta Vilda

Naj bo strani v knjigi več pa več

Skoron nega telko rouk na svejti s telko prstami, na stere bi leko prešteli, kelkokrat je biu Jože Vild že v Porabji, kelko novu prijatelstev pa znanstev je napravo v porabskij vasaj pa konec koncov napiso tudi besedilo za pesem, v steroy popejvelejo, kak v Porabji živejo dobri lidge. Tudi zdaj, gda je biu star osemdeset lejt, leko napišemo, ka Porabje ostaja njegova velka lubezen.

Kak so prišli v Turopolje

Lejtna kronika piše, ka se je Jože Vild naroudu na Spodnjom Marofi. Tisti, ka dosta odite v Slovenijo, že znate, ka je tou med Mursko Soboto pa Bakovci. Tam je živo njegov stari oča, pri šterom je mali Jože preživo prelepi pet let. Od tistoga časa so njemi ostala v misli najbolje nasad malin pa prašnata cesta, štera je vodila v širni svejt. Gda je bila prva agrarna reforma po prvi svetovni bojni, so »beresi« dobili v last po dva hektara zemle za preživetje in zatou se je tudi družina Vildovih leta 1929 preselila v soboško Turopolje, štero je bilo pravzaprav naselje mali kmetov, proletarcev in delavcev.

Njegove knjige

Jože Vild eške gnesden fejt rad šte knjige. Že gda je bil mladi, je šparo pejnaze, ka si je leko kupo literaturo pa pozezijo. In to vse, dokeč je nej prišla druga svetovna bojna. Te je knjige skriu, pusto soboško gimnazijo pa se prepiso na kmetijsko šoulo v Rakičan. Tou je bilo glij, gda je iz Maribora prišo ta za ravnatela agronom Šiftar, šteri je meo soboške dijake fejt rad. Jože Vild si je biu z njim dober tudi po konci šoule, tak ka je Šiftar celou pisau sledi tudi prispevke za novine Ljudski glas, gde je biu Jože Vild urednik. Ljudski glas se gnesden zove Vestnik. Aprila 1945 so Jožeta Vilda pozvali k sodakom, gde je biu kak pripadnik Prekmurske brigade vse do naslednjega aprila.

Njegove novine

Leta 1948 je prejk vzeo uredništvo časopisa v nastajanji. Iz toga je gratala 19. februara 1949 prva številka kednika Ljudski glas, o šteroy smo pisali že maloprlje. Pa je pri Ljudskom glasi nej biu dugo.

Junija 1949 so ga premestili v

Maribor, gde je mogo delati družbenopolitično delo, konec istoga leta pa so njemi zavüpali vodenje radia Maribor.

Kljub njegovomi deli na Štajerskom je nikdar nej pozabo Prekmurja. Domou je prišo 1953. leta, se oženo z mladostno lubeznijo Marijo ter si ustvaro družino. V Soboti je biu urednik časopisa, šteri je doudo najprvle ime Obmurski tednik, te pa Pomurski vestnik, šteroga leko štete eške gnes. Njegov velki izziv je pomenila oživitev grafične dejavnosti v Prekmurji. Novo tiskarno so v Murski Soboti odprli leta 1954, dve leti sledi pa sta gratala Založniško in grafično podjetje Pomurski tisk in Pomurska založba, gde se je Jože Vild leta 1984 včako tudi penzije.

Tudi njegovo Porabje

Založba pa knjige so bile ene od tistih, prejk šteri je biu vzpostavljeni velki most med Slovenijo in Madžarsko, most v izmenjavi slovenske in madžarske književnosti. Jože Vild je bil 25 lejt predsednik mednarodnega odbora likovni razstav treh sosednjih dežel Panonnia, biu je prvi predsednik Atletskega kluba Pomurje, starešina taborni-

kov Pomurja, je nosilec številni državni odlikovanj, med njimi tudi Madžarske. Biu je tudi predsednik soboški upokojencev in z njegovo pomočjo so bila organizirana tudi številna srečanja s porabskimi upokojenci in

razstave ter druge prireditve v Porabji.

Osemdeset je eške nej stou

Zdaj, gda je star osemdeset lejt, eške skouz pravi: »V življenji še skouz iščem lepoto kulture in kulturo lepote! Sam ne vem, gda mo razvozlo končno bistvo toga razmišljanja. Jesen življenja podoživljam v spominaj na življenske korake. Vesele, uspešne, nerodne – tem se nišče ne ogne.«

Pod naslovom »Jesen v pomladi vnukov« in »Zgodbe moje ulice« pa so skrite vse plati njegovoga življenja. In glede na tou, ka je osemdeset še nej stou, čakamo, ka de strani v tej knjigaj več pa več.

Dejan Fujs

Srečanje

Že se dugo pripravlam na tau pisanje, dapa cajt je taodletu pa moje pisanje tó. 1. novembra 2003 smo s sestrov Mickov pa šogorom Toninom domau odli na Gorenji Senik na cintor. Sestra pa njen mauž živeta v Sárvári, ge pa na Köcski. Poglednili smo na cintori

starišov grob, po tistim smo pa gorpoiskali sestroy Trejzoy pa njeno familijo. Sestra Trejza se je spaumnila, ka bi trbelo brati Djaužini telefonirati, naj un tó pride, pa te bi vsi vkúp bili. Gda je on tó prišo, so nam vse skuze tekle, ka smo več kak 40 lejt nej vsi zamaj vkúp bili na daumi, gde smo se narodili. Sestra Micka je dugo v Švajci živala, ge na Köcski, sestra Trejza pa brat Djauži pa na Gorenjom Seniki. Vsakši ma svojo familijo, cajta pa prilike je tó nej bilau, ka bi leko vsi vkúp prišli. Sestra pa šogor sta nazaj prišla iz Švajca v Sárvár. Zdaj te venak večkrat najdemo priliko, ka se srečamo. Vej smo si pa telko meli pripovejdati! Trejzin sin je pa brž fotoaparatu vzeu pa je eti kejp naredo, na sterom smo tri sestrey pa brat pa eške Trejzina (h)či pa dva vnuka.

Rozalija Ropoš Rozsnyai

... DO MADŽARSKE

Prireditve ob vstopu v Evropsko unijo

30. aprila in 1. maja bo vrsta prireditev po vsej Madžarski, tako tudi v Porabji, ki meji na Slovenijo kot novo članico in tudi na Avstrijo.

Pod Srebrnim bregom

30. aprila prirejajo Zveza Slovencev na Madžarskem, vas Martinje in vas Gornji Senik na mejnem prehodu Gornji Senik-Martinje prireditve ob vstopu v EU. Prireditve se bo začela ob 22.00 uri z zbiranjem na prehodu, župana Gornjega Senika in Gornjih Petrovec ter predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem bodo pozdravili udeležence ob pol enajstih. V kulturnem programu bodo sodelovali ljudski pevci z Gornjega Senika, kvartet Martinje, KUD Srebrni breg. Pred polnočjo se bo zaigral skeč *Brez meje ni meje* v izvedbi Laciya Nemeša in Mikija Roša. Himnam in dvigu evropske zastave bo sledil kratek ognjemet, potem pa kresovanje in rajanje do jutra po Srebrnim bregom.

Na tromeji

Osrednji program v Porabju bo 1. maja na tromeji v organizaciji občin Gornji Senik, Kuzma in Sveti Martin. Program pri obeležju na tromeji se bo začel dopoldne ob 11.00 uri z glasbenim pozdravom skupin iz Avstrije, Madžarske in Slovenije. Verskemu slajvu treh narodov bo sledil prihod udeležencev štafete miru. Po slavnostnem programu, katerega se bodo udeležili tudi častni gostje iz treh držav, se bo začel zabavno kulturni program na tromeji.

Med Čepinci-Verico

Prireditve v Čepincih se bo 30. aprila odvijala na bivši karavli. 1. maja pa se bodo prebivalci ob meji srečali na Verici, v Števanovcih in v Andovcih, kjer bodo vstop v Evropsko zvezo proslavili s postavitvijo mlajev in kulturnim programom.

V Monoštru

Monoštrski piknik ob vstopu v Evropsko unijo se bo odvijal 30. aprila od 17.00 ure pri Panonskih vratih, kjer čakajo udeležence z bogatim in raznolikim kulturnim programom. 1. maja zjutraj ob 7.00 uri bo na mejnem prehodu evropski zajtrk z zabavnim programom, od 16.00 ure naprej pa majski piknik na dvorišču kulturnega doma.

»Stopi, stopi noga, jutri ne bo toga!«

Starejša folklorna skupina Destrnik (Osrednje Slovenske gorice) praznuje 20 let. Ustanovljena je bila leta 1984. Plesalke, plesalci, muzikantje in voditeljice so odhajali in prihajali, od vsega začetka pa vztrajata in plešeta dva plesalca.

Prireditev, ki je bila 21. marca 2004 ob 15. uri v Trnovski vasi, je bila nekaj posebnega. Težko je pripraviti obletnico, da bo ta nekaj drugačnega, boljšega, posebnega in nepozabnega. Pa vendar se je to zgodilo.

V goste smo namreč povabili, zdaj že lahko napišem (pred tem se nismo poznali), nam drage folklorne prijateljke iz FS Gornji Senik. Predstavili so se z dvema spletom porabskih ljudskih plesov: Rezka, Mlinarjev ples, Ajn, cvaj, draj, Štajeriš, Rozinka in Sotiš, Šivanka, Mrkevca, Mat' potice pečejo, Marko skače, Hitra polka. Dokaz, kako posebna in ne-

pozabna je bila prireditev, je bilo ploskanje domačega občinstva v kulturni dvorani

ni in dobrodošlica župana občine Trnovska vas. Že dlje časa razmišljam, da bi morali organizirati seminarje tudi za občinstvo, ki se velikokrat ne zna obnašati in ne ve, kaj pomeni ploskanje nastopajočemu (malo za šalo, malo za res). In ker je to že postalo navada, dostikrat sedim med občinstvom in »vodim« ploskanje.

Tokrat smo bili presenečeni vsi nastopajoči, ko se je občinstvo odzvalo na dogaja-

nje na odru in ni skoparilo s ploskanjem. Nasprotno, občinstvo je bilo enkratno in je ploskalo med nastopi. To nas kot prireditelje zelo veselilo. Vedno znova se bojimo, da ne bo občinstva, da bo zeločaseno sedelo na stoličih – saj veste, pred gosti se želiš pokazati z lepe strani (ne slabe). Pa bomo čisto pošteno: dvorana je bila pol-

na zaradi domačinov in ostalih obiskovalcev (ki vedo, kaj je to folklorna dejavnost in jo imajo radi) ter zaradi naših gostov s Slovenskega Porabja. Namreč, precej reklame je bilo narejene za prireditev in ljudje pridejo gledat ne samo nas, temveč in predvsem goste (naše delo že poznajo). Z veseljem napišem, da je občinstvo v dvorani ploskalo plesalkam in plesalcem Gornjega Senika in samo želimo si, da so dobrodošlico in prijateljstvo začutili tudi naši gostje. Zahvaljujemo se našim dragim gostom, posebej Klari, da so se odzvali povabilu ter obogatili in polepšali dan nam in občinstvu. Žal je bilo premalo časa za skupno druženje in izmenjavo izkušenj po prireditvi.

Naj končam z majhno anekdoto. Ko sem povedala našim plesalkam, plesalcem in muzikantom, da pridejo gostje s Slovenskega Pora-

bja, jih je takoj zaskrbelo, kako se bomo sporazumevali. Meni narečje ni predstavljalo nobenih ovir v našem druženju. Pa ne zato, ker bi sama znala porabsko ampak sem v mišljenju izhajala iz tega, da pač vsi govorimo slovensko. Zgodilo pa se je ravno obratno – folkloristi so imeli težave s sporazumevanjem, prihajali so k meni in tarnali, da ne razumejo svojih mladih vrstnikov. Zato bomo naslednjič poleg plesa in glasbe organizirali tudi tečaj porabskega in destrniškega narečja, pa bo.

Zadnje sem napisala za hec. Zares pa smo vsi skupaj dokazali, da znamo biti dobri poustvarjalci slovenskega ljudskega plesa, predvsem pa ljudje, ki se znamo družiti, tudi če se popolnoma ne razumemo.

Jelka Pšajd
FS Destrnik

Na cesti

Ranč od tauga zmišljam, ka smo že na tistoj pauti, stera v Unijo pela, gda v Čopanci po mejnom prehodu priletim na makadam. Tak trausi auto, kak če bi ga paut ranč stjala strausiti ali pa samo proba auto, ka lađa, ne vej. Leko, ka mi tō ranč tak zopojdimo, gda mo že člani Unije, kak auto, gda po lagvi pauti trzari. Ne vej, kak baude, dapa zdaj eške vsakši »autocesto« čaka. Ranč edno velko grabo kraužim, gda eden velki mašin zaglednam, s sterim paut popravljajo. Eden človek pred mašinom pa z rokav kaže, gde ta naj dē. Gda skrajaj pridem, te vidim, ka je te možak meni spoznani. Oni so Jožef Nemeš iz Būdinec. Tam so gasilec, zato so meni tak spoznani bili.

• *Baug daj, gospaud! Ka delate tū na cesti?*

»Baug daj,« pravijo oni pa me malo špajnsno gledajo. »Njegvoga vraga, skur sam te nej

spozno,« se smejejo pa mi včasim rokau dajo. »Zdaj mo začeli finoga tampona, pleneranje in valjanje, potem pa včasim pride asfalt gor. Problem je tau, ka samo en kilomejter, več nej.»

• *Tadale gda baude napravilana cesta?*

»Tisto pa jaz ne vej.»

• *Kelko časa napravite te kilomejter?*

»Deset dni pa gotovo. Sramota od države, ka nemre dva kilomejtra ceste napraviti do mednarodnega mejnega prehoda.»

• *Vido sam tū pri cesti edno tablo, na steraj piše Krajinski park Goričko. Oni vas ne bešejtivajo tašoga reda, gda cesto delate?*

»Do tega eške nej. Bola tisto kontrolirajo, če stoj v lejs dē sekāt. Ovak se pa bola s kolegarskimi stezami ukvarjajo pa delajo, gde se z biciklinom leko vozi.»

• *Kak šurka de cesta?*

»Nede tak šurka, kak je zdaj, zato ka na vsaki strani ta ostane sedemdesetpet centime-

cesta?»

»Tak štirideset centimetrov. Tam, gde smo za volo hiše nej

trov bankine. Tam pa, gde je pri cesti globina, tam stau centimetrov ostane za volo ograje.»

• *Že lani so tū niši mašini delali. Ka so te delali?*

»Lani so podlago (fundament) redli. Zato ka brezi podlage nemre asfalt potegniti.»

• *Kelko podlage ma ta*

»mogli zdigniti cesto, tam smo šestdeset centimetrov vōskopali pa tisto smo nasipali s podlagov. Na podlago pride deset centimetrov asfalta. Sedem centimetrov graboga pa tri finoga. Če se tau napraviti, te eden čas nede trbelo tau cesto popravlati.»

• *Kak ste vi iz Būdinec es v*

Čopance prišli delati?

»Tak, ka sam jaz delovodja na firmi Pomgrad.«

• *Zdaj vi spoj važno delo mate, zato ka unijske ceste delate, nej?*

»A, vraga. Jaz v tejm dosta vūpamnja nejmam. Te de nan tō ranč tak trbelo delati kak zdaj,« pravijo Jože.

»Pa ranč za tisto plačo kak zdaj,« pravi sodelavec, sterije ozark stau do tejsa mau.

»Zaman staujimo v Unijo, če do plače gnake kak zdaj. Nas tiste države, stere so že v Uniji, samo vōponūcajo. Sto je srmak, tisti srmak ostane tō. Tau je eške velki problem, ka smo zdaj na dva tala zapadli. Na srmake pa na bogate, tisti srednji del fali. Od tauga najbalkše ranč nej gučati,« pravijo Jože. »Čūde pa negajo, tau tō gvūšno.«

K. Holec

OTROŠKI

Mlašeči guči pri Malom potoki

Mala ves se zača tam, gde nut v nju pri-teče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa

lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čüda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajjo.

Lastovica

Gda na sprtolejt priletijo nazaj k nam lastovice, so mlajši iz Male vesi vsikdi den duže pri Malom potoki. Tak je bilou pred lejтами in tak je gnesden tō. Mlajši vsigdar telko drugoga vidijo, pa majo glavou puno svoji brig, ka lastovice ranč vpamet ne vzemejo. Pa nej samo lastovice, kaj drugoga tō nej. Zatok pa majo stariše, steri majo brigo z njimi pa vidijo tisto, ka ostane mlašečim očam skrito. Dapa gnako je bilou s tejni starišami, gda so uni tirali mlašeče guče pri malom potoki. In kak so njim gučali njihovi stariše, tak zdaj uni tumačijo svojim mlajšom.

- *Rožika, gnes brž domou pridi, ka lastovice nisiko lejtejo*, - je najmlajšoj deklčki prajla njena mama, gda je šla k potoki.

- *Gnes pa lastovice nisiko lejtejo. Tou nede najboukše. Ne vejm, če je čedno, ka deš ta k potoki*, - je med dverami stau Feriva oča in gledjo gor v oblake.

- *Čistak na zemlou lejtejo gnes lastovice. Najboukše de, ka doma ostaneš*, - sta v eden glas gučala stariša od Tonija.

Mlajši so se vseeno doubili pri Malom potoki, lastovice pa so tadale nisiko lejtele. Tak malo so se špilali, metali kamne v vodou, kuj pa si brodili od lastovic, ka lejtejo pri zemlej. Prvi je od toga lampe gor oupro Toni.

- *Ge tou ne razmej. Zakoj naj ne bi šou vō iz rama, če lastovice nisiko lejtejo? Vej pa vejm mama pa ata nemata stra, ka mi stera v glavou vdari*, - je spitavo.

- *Ali pa v rit*, - je v smej počo Feri. - *Ge tō ne vejm, ka je mojomi ati, ka si je od nisiko leteči lastovic tou tak na glas brodo. Neka dun mora biti, če si je od toga nejbrodo samo mojata.*

- *Moja mama tō nikši stra ma od tej lastovic. Ne vejm, ka jo tak mantrajo*, - se je zglasila eške mala Rožika.

Tak so zdaj sedeli na potokovom brjgi, gledali v vodou in si vsikdi za sebe brodo, ka znamenujejo nisko leteče lastovice. Gledali so v vodou in brodili, brodili, li samo brodili in so nika čednoga nej vōzbrodili. Najdale je prišo Toni, ka si je tadale brodo, kak njemi leko lastovica nut vdari v glavou ali pa v rit. Dapa tou je nej mougoče, ka bi se takšo zgodilo. Brodili so, gledali tadale v potok, nad šterim se je tū pa tam čistak nisiko spistila kakša lastovica, dokeč so se nej na vodej naredili prvi krougi. Pomalek je začo iti dež pa po tistom čüdale bole, tak ka so se mlajši zagnali vsikdi na svoj doum. Doma je bilou skur pri vsej gnako. Skur vsikdi od starišov je pravo nikak tak:

- *Na, kak je vōvidlo, tak je bilou tō. Gda lastovice nisiko lejtejo, gvüšno dež spadne. Tak je bilou že v moji mlašeči lejta.*

- *Ge sam vedo, ka de dež začo iti*, - je povedala mala Rožika. - *Meni za takšo nej trbej nikši lastovic. Ge vejm, ka de dež spadno v tistom časi tō, gda lej fličov nega pri nas*, - je tumačila tadale.

- *Kak pri vragoum tou leko vejš*, - se je tak malo že začo čemeriti njeni ata.

- *Kak bi pa nej vejlla*, - je sejdlja na kolena svoje stare mame. - *Vej pa moja stara mama večer večkrat pravi, kak jo čunte bolijo pa ka zran gvüšni dež spadne. Lejtati ne vej kak lastovica, za dež pa vsigdar zavadi.*

Niške je nika nej kuj djau, samo se je vsikdi smejau.

Miki Roš

KOTIČEK

Kako doživljam pomlad?

Pomlad je najlepša letna doba. Začne se 21. marca. Narava se prebuja, travniki zelenijo, ptice pojejo, cvetlice zvončki, tulipani in narcise. Dnevi so daljši in topljši. Več se lahko igramo na svežem zraku. Jaz rad kolezarim in igram nogomet. Z očetom sva delala zunaj, žagala sva drva in grabljala. Mati je sadila cvetlice. Kmalu se začne delo na vrtu. Tu so tudi prazniki in pomladanske počitnice, ki sem jih težko čakal.

Deneš Pint

Gimnazija Monošter

Najlepši letni čas je pomlad. Takrat se prerodi narava. Sonce sije, cvetlice prijetno dišijo. Ptice selivke priletijo nazaj. Trava in gozd ozeleni. Vreme je sončno in toplo, dnevi so daljši. Ljudje začnejo delati na polju in na vrtu, sejejo semena, zelenjavo in cvetlice. V gozdu se tudi začne delo. Žagajo in podirajo drva za zimo. V tem času pridejo naprej tudi živali, srne, jeleni in zajci. Tiste ptice, ki živijo v gozdu, vsako leto spomladi naredijo novo gnezdo. Veselo pojejo in nosijo vejice, iz katerih si pletejo gnezde. V gnezdicah znesejo jajca in tam izvalijo male ptice. Spomladi je okolica lepa in živa, zato so ljudje tudi bolj veseli.

Erika Dončec

Gimnazija

Monošter

Podpore javnega sklada

8. aprila je zasedal kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem. Na zasedanju so člani kuratorija sprejeli proračun sklada, se odločili o finansiranju manjšinskih časopisov oz. o podpori kulturnih in verskih programov v maternem jeziku.

Letošnji proračun sklada je 470 milijonov forintov (391 milijonov iz državnega proračuna, 79 milijonov iz lanskkih prihrankov). Od tega je 179 milijonov za namenske natečaje, 210 milijonov za manjšinski tisk, 16 milijonov za državno srečanje manjšinskih gledališč, 12 milijonov za mladinske nagrade (za leto 2003), v lastni pristojnosti ima predsednik sklada 400 tisoč forintov. Namenski natečaji so razdeljeni na otroške in mladinske taborje, kolonije v materniščini (40 milijonov), na kulturne in verske programe (108 milijonov), na gledališko dejavnost v materniščini (16.280 tisoč forintov) ter na rezerve pri tej postavki (14.512.680 forintov).

Pod drugo točko dnevnega reda se je kuratorij odločil o podpori manjšinskim časopisom. Zaradi zmanjšanja skladovega proračuna se je vsota, namenjena za izdajanje 13 manjšinskih časopisov, znižala za 25 odstotkov. Časopis Slovencev na Madžarskem *Porabje* je prejel 13 milijonov forintov, kar je 3 milijone manj kot lani.

Kuratorij opozarja glavne urednike manjšinskih časopisov, da ima tudi Ministrstvo za nacionalno kulturno dediščino sredstva (22 milijonov), ki so namenjena manjšinskemu tisku.

Pod tretjo točko dnevnega reda se je kuratorij odločil o podporah za kulturne in verske programe. Po prvem razpisu je prispelo 28 slovenskih natečajev, pozitivno je bilo ocenjenih 25. Dva natečaja (Društvo upokojencev in Društvo za lepšo vas Števanovci) so zavrnilo, ker so prosili več sredstev, kot je bilo določeno v razpisu, dva (Zveza Slovencev na Madžarskem, Slovenska samouprava Andovci) so zavrnilo zaradi pomanjkanja sredstev, en natečaj (OŠ Števanovci) se ni ujemal s cilji razpisa.

Naslednje slovenske organizacije, društva in inštitucije so prejele podporo: *Slovenska samouprava Dolnji Senik* za dan kulture in športa 100 tisoč, za srečanje pevskih zborov 80 tisoč forintov; *Slovenska samouprava Sakalovci* za jubilejno svečanost 100 tisoč forintov; *Vrtec in OŠ Števanovci* za delavnice 80 tisoč forintov, za srečanje prijateljskih šol 110 tisoč forintov, za program »Pod svobodnim nebom Evrope« 80 tisoč forintov; *Slovenska samouprava Budimpešta* za gledališki večer 100 tisoč forintov; *Slovenska samouprava Števanovci* za romanje v Bogojino 100 tisoč, za vaški dan 110 tisoč forintov; *Prostovoljno gasilsko društvo Števanovci* 100 tisoč forintov; *Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel Szombathely* za srečanje pevskih zborov 50 tisoč, za srečanje z Andovčani 50 tisoč, za romanje v Tolmin 100 tisoč forintov; *Zveza Slovencev na Madžarskem* za Porabski dan 450 tisoč, za Pesem ne pozna meja 110 tisoč, za pevski tabor v Šentvidu 120 tisoč forintov; *OŠ in vrtec Jožef Košič Gornji Senik* za srečanje prijateljskih vrtecev 70 tisoč, za spoznavanje matične domovine 130 tisoč forintov; *Slovensko društvo Budimpešta* za predstavitev knjig in gledališko igro 100 tisoč forintov; *Slovenska samouprava Monošter-Slovenska ves* za vaški dan 130 tisoč forintov; *Slovenska samouprava Andovci* za postavitev mlaja 100 tisoč, za velikonočno kresovanje 100 tisoč forintov; *Državna slovenska samouprava* za velikonočno kresovanje 110 tisoč forintov.

MLAŠEČI

KAUT

Razstava raznolikosti

8. aprila so v Monoštru v Slo-parjev, fotografov skušajo ve-

venskem domu odprli razstavo Društva likovnikov Ljubljana. Člane društva in njihova dela je predstavil predsednik društva prim. dr. Vanja Vuča. Društvo likovnikov Ljubljana je bilo ustanovljeno leta 1970 in združuje približno 200 članov, slikarjev, kiparjev, grafikov, oblikovalcev in fotografov iz vse Slovenije in iz zamejstva.

Osnovna dejavnost društva je skrb za kontinuirano izobraževanje in izpopolnjevanje likovnega znanja članov.

Enemu izmed osnovnih društvenih načel - ohranjanju naravne in kulturne dediščine Slovenije - je letno namenjeno nekaj likovnih projektov društva. Skozi oči slikarjev, ki

dno znova prikazovati lepote Ljubljane in drugih slovenskih mest, pokrajine, ljudske arhitekture in zamirajočih domačih obrti, tehniške dediščine

in podobno. Njihova dela naj bi vzpodbujala ohranjanje čisto okolje in spoštovati bogastvo narave, njenih vodnih virov, dragocenih sakralnih objektov in vseh ostalih arhitekturnih bogastev Slovenije, ki se jih mnogi vse premalo zavedajo in posvečajo premalo skrbi za njihovo ohranjanje, zato mnogi tonejo v pozabo.

»Z iskrenim veseljem smo se odzvali povabilu predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem Jožeta Hirnoka in snidenju s Porabskimi Slovenci in Madžari v

Slovenskem kulturnem in informacijskem centru v Monoštru,« je povedal na otvoritvi razstave predsednik društva.

Lipa pri Slovenski hiši

Sombotelski Slovenci so 3. aprila pozvali veleposlanika Republike Slovenije na Madžarskem Andreja Gerencerja in sombotelskega župana dr. Györgya Ipkovitsa, štera sta njim posadila lipo pred Slovensko izo v Skanzeni. Pri lipi je sombotelski pevski zbor spejvo našo pesem *Stoji, stoji Lublanca... na sređji lipca zaléna*. V pesmi se nam je ohranila srednjeveška slovenska šega. Lipa je za Slovence bila sveto drevo, štero je stalo na sređji vsikše slovenske vesi. Pod lipov je bilau trnajset veuki kamnov. Na te kamlaj je sejdo birauv (župan) in je sejdlu dvanajset moškov (dvanajstija), štere ji je ves vöodebrala. Trnajset lüdi je pelalo ves, pa če je potrebno bilau, uni so bili biroviija tó. Lipa ji je opominala na tau, ka morejo biti pravični, ka je tau drejvo božje znamenje. Lüstvo pa na tau, ka morejo vküpržati in v meri vküper živeti. Lipa je bila pred Slovensko hišo posajena kot simbol slovenske skupnosti v Szombathelyu in njenega mirnega sožitja z madžarskim prebivalstvom mesta.

-mk-

Kresovanje na veliko soboto

V Porabji je stara navada, da se na veliko soboto kürijó ognji po bregaj. Tej ognji se leko vužgejo samo po procesiji, za vörne lüdi simbolizirajo radost, stero čütimo po goristajenji Kristuša. Na drugi strani pa simbolizirajo konec zime, prihod sprtolejtí. Zadnja lejta je iz te šege na dosti mestaj gratala prireditev, na stero se drüštva pa organizacije redno pripravljajo. Inda svejta so se pri tej ognjaj srečali znanci, prijateli, sausedje, se malo pogučavali, mogauče kaj spili pa zaspejvali. Zadnje cajte se pri ognjaj redno odava pijača pa jesti tó, namesto, ka bi lidgé sami kaj popejvali, se poslušajó najbolle kasete pa CD-plošče. Je pa ta prilika privlačna gratala za Madžare tó, tak se trno dosta lüdi zbere pri tej ognjaj. Največ na Gorenjom Seniki, gde tau prireditev že par lejt organizira Državna slovenska samouprava.

Posnetka: Eva Lazar, Gabor Halmi

NIKA ZA SMEJ...

Sto naj začne

Alfonz sploj rad kradne, brez toga ne more biti. Etognauk je tū v vesi edno kokauš vkradno. Tau kokauš je tašča sküjala pa so si sedli k obedí. Alfonz etak pravi tašči: »Mati, vi si vzemite najoprvin.«

Tašča pa: »Dragi moj sin, kak bi si pa ge vzela najoprvin, vej pa pri rami ti slüžiš krü.«

Alfonz pa: »Tau se ne šte. Tau je tak, mati, ka od kec sam ge tau kokauš vkradno, šegau ma ženska prkonauti tolovaja. Steri de s tistoga djo, prej naj se kak najoprvin zadavi. Samo začnite vi, mati.«

Moška srajca

Irma je etognauk nauvo srajco küpila svojimi dragomi možej Rudini. Prišla je nedela pa se k meši pakivata pa te ma Irma vönaleče nauvo srajco. On pa v omar segne pa edno ponošeno nase vlačé. Irma

pa: »Pa zakoj si si nej nauvo srajco oblejko?«

Rudi pa: »V tauj blatí? V tak som cajti de stara tū dobra.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,

tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST d.d.
Arhitektka Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.